

دقرچه راهنمای مطالعه و اهداف درس اخلاق پزشکی
و ثبت فعالیت‌های دانشجویان

**Study guide and Medical Ethics
objectives and Logbook**

نام و نام خانوادگی دانشجوی :

شماره دانشجویی:

- ۱- مقدمه
- ۲- مناجات ابن میمون
- ۳- روش ارزشیابی درس اخلاق پزشکی
- ۴- معرفی سایت های اخلاق پزشکی
- ۵- اهداف رفتاری دروس مختلف
- ۶- گزارش و تحلیل موارد اخلاق پزشکی
- ۷- لیست کردن مسایل اخلاق پزشکی که در درمانگاه و یا بخش ها با آن برخورد کرده اید .
- ۸_ مسایل اخلاق پزشکی (مربوط دانشجویان) که در درمانگاه ها یا بخش ها و... با آن برخورد کرده اید مرقوم فرمایید .

۱- مقدمه

اخلاق پزشکی سابقه دیرینه ای در آموزش پزشکی دارد اما در ۳۰ سال اخیر به صورت رسمی در دوره های آموزش پزشکی گنجانده شده است. آموزش اخلاق پزشکی از مهمترین نیازهای آموزشی در حیطه طبابت است که در طی دهه های اخیر تحولات زیادی یافته است.

ان شاء... که در طی گذراندن درس اخلاق پزشکی به خوبی با مبانی اخلاق و اخلاق پزشکی و موارد کاربردی آن آشنا گردیده و در صحنه عمل قابل استفاده باشد.

دانشجویان گرامی لطفا دفترچه ثبت فعالیتها (Logbook) را با دقت مطالعه کرده و حداقل سه مورد اخلاق پزشکی مربوط به موضوعات هرکدام از مباحث درسی اخلاق پزشکی را که در طی دوره بالینی خود با آن برخورد کرده اید (مواردی که تعهد حرفه ای یا اصول اخلاق پزشکی رعایت نشده یا یک مشکل اخلاق پزشکی وجود داشته را معرفی و راجع به آن بحث و تجزیه و تحلیل نمایید.) و در پایان نیز مسایل اخلاق پزشکی را که در درمانگاه یا بخش ها و... با آن برخورد نموده اید در صفحه جداگانه لیست نمایید.

امیدواریم که در دوره اخلاق پزشکی تعامل ما و شما منجر به ارتقاء هر چه بیشتر اخلاق پزشکی در حیطه عمل گردد.

کرده اخلاق پزشکی

دانشگاه پزشکی شاهد

۲- مناجات ابن میمون

پروردگارا مرا از عشق به حرفه خود و محبت تمام مخلوقات آکنده ساز. قبول مکن که حرص و ولع کسب مال و جاه و مقام مرا در انجام دادن حرفه پزشکی تحت تا ثیر قرار دهد، زیرا دشمنان حقیقت و بشر دوستی ممکن است به سهولت مرا اغفال کنند و مرا از وظیفه شریف نیکی کردن به بندگان تو دور سازند.

قوت قلب به من عطا فرما تا همیشه آماده خدمت به مردمان فقیر و غنی، دوست و دشمن، خوب و بد باشم و به تمام اشخاصی که در نتیجه بیماری رنج می برند به یک نظر بنگرم.

در مقابل بیماران لجوج و خشن به من صبر و ارفاق عطا کن که در تمام امور میانه رو باشم ولی از عشق به علم هیچ گاه سیراب نشوم.

این فکر را که از عهده هرکاری برمی آیم از من دور کن. به من اراده، فرصت، و نیرویی عطا کن که همواره بر معلومات خود بیفزایم.

این متن توسط پزشک و فیلسوف عظیم الشان ابو عمران موسی بن میمون در

قرن ششم هجری تهیه شده است.

۳ - روش ارزشیابی

- کل نمره درس اخلاق پزشکی : ۴۰ نمره
- ارزشیابی پایانی و مستمر : ۳۲ نمره
- معرفی سه مورد اخلاق پزشکی: ۳ نمره (پرکردن *logbook*)
- لیست کردن مسایل اخلاقی که در بخش های بالینی و در مانگاهها و ...
با آنها برخورد کرده اید : ۲ نمره
- رعایت نظم و ترتیب و رعایت اصول اخلاقی: ۳ نمره
- در ضمن قابل ذکر است که یک الی دو نمره تشویقی علاوه بر چهل نمره
به نظریات نو، کاربردی و تجارب شما که در پایین هر موضوع ذکر شده
تعلق می گیرد .

۴ - معرفی سایت های اخلاق پزشکی

<http://Mehr.tums.ac.ir>

<http://ljm.tums.ac.ir>

<http://www.sbm.u.ac.ir/sitedirectory/comportment> Research

<http://www.wma.net/e/ethics unit/education.htm>

<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001524/15248ve.pdf>

Association of Teachers of Ethics and Law in Australian and New Zealand Medical Schools :*An ethics core curriculum for Australasian medical schools* -

http://www.mja.com.au/public/issues/175_04_2008/ateam/ateam.htm

!

Consensus statement by teachers of medical ethics and law in UK medical schools :*Teaching and assessing ethics and law within medical education a model for the UK core curriculum-*

<http://bmj.com/content/vol316/issuev145/full>

<http://bmj.com/content/vol316/issuev145/fulltext/supplemental/1623/index.shtml>

The Royal College of Physicians and Surgeons of Canada: Bioethics Curricula - <http://rcpsc.medical.org/ethics/index.php>

The College of Family Physicians of Canada Committee on

Ethics :*Family Medicine Bioethics Curriculum-*

<http://www.cfpc.ca/English/cfpc/communications/health%20policy/2001/2001family%20medicine%20bioethics%20curriculum/default.asp?s=1>

<http://www.cfpc.ca/English/cfpc/communications/health%20policy/2001/2001family%20medicine%20bioethics%20curriculum/default.asp?s=1>

<http://depts.Washington.edu/mhdept/>

<http://depts.Washington.edu/bioethx/topics/index.html>

<http://www.acponline.org/running practice/ethics/>

<http://www.ethics-network.org.uk/>

http://www.cmaj.ca/cgi/collection/bioethics_for_clinicians_series

۵-اهداف رفتاری درس اخلاق پزشکی

موضوع درس: اهمیت و تاریخ اخلاق پزشکی

مدرس: آقای دکتر محمد رضا یکتایی

اهداف رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود.)

- تاریخچه اخلاق پزشکی در دنیا را به اختصار توضیح دهد.
- تاریخچه اخلاق پزشکی در ایران باستان را به اختصار توضیح دهد.
- تاریخچه اخلاق پزشکی پس از اسلام را توضیح دهد.
- جهانی بودن قاعده زرین را شرح دهد.
- ارکان قاعده زرین را تعریف کند.

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: تعهد حرفه ای

مدرس: خانم دکتر مریم ایرانزاد اصل

اهداف رفتاری (دانشجویی از پایان درس قادر خواهد بود.)

- تفاوت حرفه و کار را بیان نمایید.
- شغل‌های مناسب با پرو فیشنالیزم را بیان کند.
- اصول پرو فیشنالیزم را نام ببرد.
- چگونگی مسئولیت پذیری را درک کرده و توضیح دهد.
- چگونگی تعالی شغلی را شناخته و بیان نماید.
- چگونگی وظیفه شناسی را شناخته و بیان نماید.
- چگونگی اصل صداقت را شناخته و بیان نماید.

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: پزشک از دیدگاه اسلام

مدرس: آقای دکتر غلامرضا معارفی

اهداف رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود.)

- جهان بینی و نگرش و تلقی اسلام را از انسان ، هستی ، و خالق آن توضیح دهد.
- ارزش و منزلت انسان از دیدگاه اسلام را توضیح دهد.
- هویت واقعی انسان را از دیدگاه اسلامی تبیین کند .
- مفهوم تقوا و اهمیت آن را در مسئولیت پزشکی توضیح دهد .
- دانشجو با مفهوم تخصص و ضرورت آن در رشته پزشکی و اهتمام به آن آشنا شده و آن را توضیح دهد .
- دانشجو با مفهوم خیرخواهی، آثار معجزه آسای خوش رویی، نقش امانتداری در جلب اعتماد بیمار آشنا می شود.

موضوع درس: فلسفه اخلاق پزشکی

مدرس: خانم دکتر بهمنی

اهداف رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود.)

- بتواند تئوریهای اصلی اخلاقی را نام ببرد .
- بتواند مفاهیم کلیدی هر یک از تئوری های اصلی اخلاقی را درک نماید .
- بتواند تئوری های اصلی اخلاقی را از یکدیگر تمایز دهد .
- بتواند اصول چهارگانه و هفت گانه اخلاق پزشکی را نام ببرد و توضیح دهد .
- بتواند چگونگی ورود هریک از تئوریهای اصلی اخلاقی به تصمیم سازی اخلاقی را درک کند .
- بتواند جایگاه کاربردی هریک از تئوریهای اصلی اخلاقی را در تصمیم سازی حوزه مراقبت و درمان درک نماید .
- بتواند ملاحظات اخلاقی را در هریک از موارد بالینی تشخیص دهد .
- بتواند موارد بالینی را که حاوی ملاحظات اخلاقی هستند را از موارد بالینی که حاوی ملاحظات اخلاقی نیستند تفکیک نماید .
- بتواند نحوه استفاده از اصول اخلاق پزشکی را از موارد بالینی توضیح دهد .

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: ارتباط پزشک و بیمار

مدرس: خانم دکتر مریم ایرانزاد اصل

اهداف رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود.)

- اهمیت ارتباط پزشک و بیمار را توضیح دهد.
- مشکلات ارتباطی پزشک و بیمار را بیان کند.
- مدل‌های ارتباطی پزشک و بیمار را تقسیم بندی کرده و توضیح دهد.
- ارتباط را تعریف کند.
- اهداف اصلی ارتباط پزشک و بیمار را ذکر نماید.

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: رضایت آگاهانه - مسائل اخلاقی آغاز حیات

مدرس: خانم دکتر نفیسه ظفرقندی

اهداف رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود.)

- رضایت آگاهانه را توضیح دهد و انواع آن را بیان نماید.
- اجزاء رضایت را نام ببرد.
- چگونگی روند کسب رضایت را شرح دهد.
- تفاوت رضایت و برائت را توضیح دهد.
- استثنائات را نام برده و شرح دهد.
- دانشجو با جزئیات یک فرم رضایت نامه آشنا می شود.
- موارد امتناع از پذیرش درمان را شرح دهد.
- ظرفیت و اهمیت آن را بیان نماید.
- تصمیم گیری و اهمیت آن را بیان نماید.

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: مسائل اخلاقی آغاز حیات

مدرس: خانم دکتر نفیسه ظفرقندی

اهداف رفتاری (دانشجویی از پایان درس قادر خواهد بود.)

- نظرات متفاوت راجع به ارزش انسانی تخم لقاح یافته را بحث کند .
- خلاصه ای از مراحل رشد جنین در داخل رحم را بیان کند .
- نظرات متفاوت راجع به حیات انسانی و قائل شدن حقوق انسانی برای نوزاد و جنین را بحث کند .
- مسائل مهم در رابطه با سقط جنین از جمله تعارض حیات مادر و جنین , رضایت والدین , موارد لزوم و اضطرار سقط را بشمارد .
- در رابطه با نظرات متفاوت در باره ی سقط از جمله آزادی مطلق , ممنوعیت مطلق و آزادی مشروط سقط را بحث کند.
- انواع محدودی از روش های جدید القاء بارداری و بحث های پیرامون آن را توضیح دهد.
- نظرات متفاوت راجع به وابستگی حقوق مادر و جنین و نه مالکیت مادر نسبت به جنین را توضیح دهد.
- قوانین کشورهای معدودی راجع به تعارض حقوق زن و جنین را بحث کند .
- در پایان درس دانشجو قادر خواهد بود ارتباط پزشک و خانم باردار و مسئولیت پزشکی در این موارد را در ذهن خود مرور کند تعداد کمی از موارد پژوهش در رویان را شماره کند .
- با توجه به خطرات روش های پژوهش در رویان نسبت به اخلاقی بودن آنها بحث کند .
- با نسبت کردن روش های جلوگیری از بارداری و توجه به تفاوت آنها راجع به اخلاقی بودن هریک بحث کند.

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: اخلاق در پژوهش

مدرس: خانم دکتر احیاء گرشاسبی

اهداف رفتاری (دانشجویی از پایان درس قادر خواهد بود.)

- اهمیت و جایگاه اخلاق در پژوهش را شرح دهد.
- فضایل اخلاقی در پژوهش را بیان کند .
- آسیب شناسی اخلاقی در پژوهش را شرح دهد .
- برخی از مسائل اخلاقی در تحقیقات قرن حاضر را نام ببرد .
- وظایف و مسئولیت های کمیته اخلاق در پژوهش را نام ببرد .
- عنوان کدهای اخلاق در پژوهش در ایران را نام ببرد
- نحوه دسترسی به کدهای اخلاق در پژوهش در ایران بدانند
- اصول استفاده از پرونده های پزشکی در پژوهش را توضیح دهد.
- اصول تهیه بانک اطلاعات از بیماران برای مقاصد پژوهشی را شرح دهد.

موضوع درس : حقیقت گویی و رازداری

مدرس : آقای دکتر سیامک افشین مجد

اهداف رفتاری (دانشجویی از پایان درس قادر خواهد بود.)

- دانشجو بتواند اهمیت حقیقت گویی و راز داری را بیان نماید .
- دانشجو قادر باشد به درک نقش مثبت حقیقت گویی و رازداری در ارتباط او با بیمار را بیان نماید .
- دانشجو می تواند در ارتباط با حرفه خود حقایق را برای بیمار آشکار نماید .
- دانشجو قادر خواهد بود در موارد خاص مانند بیماران معلول یا در کوما نحوه آشکار سازی را بیان نماید .
- دانشجو قادر خواهد بود موارد کاربرد یا عدم کاربرد پلا سبو را بیان نماید.
- دانشجو نحوه آشکار سازی اطلاعات جهت گرفتن رضایت آگاهانه توضیح دهد.
- دانشجو نحوه گرفتن و محتویات رضایت آگاهانه را بیان نماید .
- دانشجو اهمیت راز داری و مسئولیت خود در ارتباط خود با بیمار را شرح دهد.
- دانشجو قادر خواهد بود مواردی که رازداری ممکن است موجب ضرر برای جامعه یا بیمار شود را بیان نماید .
- دانشجو وظایف پزشک در ارتباط با احترام به قانون و همچنین احترام به حقوق بیمار خود در حفظ اسرار در رابطه با قانون را توضیح دهد.

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس : اتونومی

مدرس : آقای دکتر سید سعید سید مرتاض

اهداف رفتاری (دانشجویی از پایان درس قادر خواهد بود.)

- اصول منشور حقوق بیماران را نام ببرد و در عمل اجرا نماید.
- اصول دریافت مطلوب خدمات سلامت بیماران را نام ببرد و در عمل اجرا نماید.
- اصول دریافت مطلوب اطلاعات بیماران را نام ببرد و در عمل اجرا نماید.
- اصول حق انتخاب و تصمیم گیری آزادانه بیمار در دریافت مطلوب خدمات سلامت بیماران را نام ببرد و در عمل اجرا نماید.
- اصول حریم خصوصی بیمار و رعایت اصل رازداری بیماران را نام ببرد و در عمل اجرا نماید.
- اصول دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات بیماران را نام ببرد و در عمل اجرا نماید.

*** نظریات نو، تجرب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس : خطاهای پزشکی و مسوولیت پزشک

مدرس: آقای دکتر محسن ساداتخوی

اهداف رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود.)

- رویکرد و ملاحظات حقوق را در عرصه پزشکی بداند.
- آگاهی از رابطه اخلاق و حقوق در قلمرو رابطه پزشک و بیمار پیدا کند.
- اهداف حقوق پزشکی را بداند.
- شناختی از انواع مسوولیت پزشک پیدا کند.
- مسوولیت کیفری پزشک بر مبنای اصل قانونی بودن جرم و مجازات را بیان نماید.
- مسوولیت مدنی پزشک بر مبنای مسوولیت نوعی یا مبتنی بر تقصیر را بیان نماید.
- مسوولیت انتظامی پزشک را بر مبنای اخلاق حرفه ای بیان نماید.
- مراجع رسیدگی کننده به دعاوی پزشکی را بشناسد.

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: تعارض منافع در پزشکی - تخصیص منابع - مسایل اخلاقی در انتقال خون

مدرس: آقای دکتر فروزانفر

اهداف رفتاری (دانشجویی از پایان درس قادر خواهد بود.)

- تعارض منافع را شناخته و بیان نماید.
- Fee splitting را بشناسد و بیان نماید.
- ارتباط پزشکان با مسائل مالی را بیان نماید.
- مواردی از راهکارهای برخورد با تعارض را بیان نماید.
- چگونگی تخصیص منابع و روشهای آن و انواع هزینه ها در خدمات بهداشتی درمانی را با ذکر مثال توضیح دهد.
- موارد اخلاقی و شیوه های غیر اخلاقی در تخصیص منابع پزشکی را شرح دهد .

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: اخلاق در آموزش

مدرس: آقای دکتر فروزانفر

اهداف رفتاری (دانشجویی از پایان درس قادر خواهد بود.)

- تمایلات مختلف بیماران را به مشارکت در امر آموزش شرح دهد.
- رشته هایی که بیماران آن تمایل به مشارکت در آموزش ندارند را نام ببرد.
- حقوق بیماران را در زمینه مشارکت در امر آموزش توضیح دهد.
- این سوال را تحلیل کند آشنایی با سوال اصلی تحت عنوان:
- مشارکت بیماران در آموزش بالینی: یک وظیفه یا کمک؟
- نگاه جامعه پزشکی به مشارکت بیماران در آموزش بالینی را توضیح دهد.

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: ملاحظات اخلاقی در پایان حیات

مدرس: آقای دکتر علی دواتی

اهداف رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود.)

- انواع اتانازی را نام ببرد .
- هر یک از انواع اتانازی را تعریف نماید .
- خط مشی پزشکان در برخورد با اتانازی را شرح دهد .
- اتانازی را با توجه به اصول اخلاقی بیان نماید.
- در فرآیند یادگیری شرکت نماید .

*** نظریات نو، تجارب و مطالعات قبلی دانشجو:**

موضوع درس: فن آوری های زیستی و اخلاق پزشکی

مدرس: خانم دکتر شیوا رفعتی

اهداف رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود.)

- انواع و روش شبیه سازی را بیان کند .
- مشکلات اخلاقی در شبیه سازی و فواید آن را بیان کند .
- موارد استفاده از ژن درمانی را بیان کند .
- مشکلات اخلاقی ژن درمانی را شرح دهد.
- مشکلات اخلاقی آزمایشات ژنتیک را بیان نماید.
- اخذ رضایت در مورد پیوند عضو و راه های آن را بیان کند .
- مشکلات اخلاقی در مورد پیوند عضو از افراد مرگ مغزی و حیات نباتی و کودکان آنسفال را بیان کند .
- مسائل اخلاقی پیوند در مورد پیوند عضو در صورت وارد شدن صدمات جدی به فرد دهنده را بیان کند.
- راههای جلوگیری از سودجویی های مادی را بیان کند.
- پیوند عضو از کودکان و افراد دچار اختلال تصمیم گیری توضیح دهد .

*** نظریات نو، تجرب و مطالعات قبلی دانشجو:**

۶- گزارش و تحلیل موارد اخلاق پزشکی

مورد اول :

موضوع :

معرفی و تحلیل آن :

- مورد دوم :
- موضوع :
- معرفی و تحلیل آن :

- مورد سوم :
- موضوع :
- معرفی و تحلیل آن :

۷_مسائل اخلاق پزشکی (مربوط به پزشکان) که در درمانگاه ه ها یا بخش
ها و... با آن برخورد کرده اید مرقوم فرمایید .

۱-

۲-

۳-

۴-

۵-

۶-

۷-

۸-

۹-

۱۰-

۸_ مسایل اخلاق پزشکی (مربوط دانشجویان) که در درمانگاه ها یا بخش ها
و... با آن برخورد کرده اید مرقوم فرمایید .

موفق و موید باشید.

سوگندنامه پزشکی

اکنون که با عنایات و الطاف بیکران الهی دوره ی دکترای عمومی پزشکی را می گذرانم و مسئولیت خدمت به خلق را برعهده گرفته ام، در پیشگاه قرآن کریم به خداوند قادر متعال که دانای آشکار و نهان است و نامش آرامش دل‌های خردمندان و یادش شفای آلام دردمندان، سوگند یاد می کنم که : همواره حدود الهی و احکام مقدس دینی را محترم شمارم . از تضییع حقوق بیماران بهره‌یزم و سلامت و بهبود آنان را بر منافع مادی و امیال نفسانی خود مقدم دارم . در معاینه و معالجه حریم عفاف را رعایت کنم و اسرار بیماران خود را، جز به ضرورت شرعی و قانونی فاش نسازم، خود را نسبت به حفظ قداست حرفه پزشکی و حرمت همکاران متعهد بدانم و از آلودگی به اموری که با پرهیز گاری و شرافت و اخلاق پزشکی منافات دارد اجتناب ورزم ،همواره برای ارتقای دانش پزشکی خویش تلاش کنم و از دخالت در اموری که آگاهی و مهارت لازم را در آن ندارم خودداری نمایم ،در امر بهداشت ،اعتلای فرهنگ و آگاهیهای عمومی تلاش نمایم و تامین ،حفظ و ارتقای سلامت جامعه را مسئولیت اساسی خویش بدانم .